

ביאורי אגדות - דף לא ע"ב

ז) ולא רוח הק' שורה עליך וכו'. פי' הגר"א (קול אליהו שמואל א' קנ"ג) דעלי הכיר את חנה שהיתה אשת אלקנה וידע שנחשבת מז' הנביאות, ולכן כשראה שהיא מדברת כך, תמה מאד ושאל באורים ותומים. וכ' הרמב"ן (תצוה) שהאו"ת היו מאירים דבריהם והיה הכהן צריך לצרף האותיות ע"פ רוה"ק. וכאן האותיות האירו או בלטו בתבנית "הכשר", והוא צרפם שהוראתם הוא "שכרה". וע"ז אמרה דלא רוה"ק איכא גבך לצרף האותיות כראוי, כי צירופם באמת הוא "כשרה" - כלומר אני עקרה מתפללת על בנים כש"ה אמנו.

ביורי אגדות - דף לא ע"ב

לשחוט היותו מסטרא דחסד, ולאפרשי מאיסורא אין כ"כ איסור להורות הלכה בפני רבו, אבל מבואר בשו"ע דמ"מ לכתחילה יש לתלמיד לפרש בדרך שאלה. אבל חנה התפללה לה' "ומורה לא יעלה על ראשו", ואיתא בנזיר (סו.) היינו מורא בשר ודם. ולכן כשעלי כעס עליו שלא נהג דרך ארץ והיה לו להיות מורא לפניו, השיבה חנה הלא על הנער הזה התפללתי שלא יהיה מורא על ראשו, והיה טבע קבוע בשמואל שלא ינע לשום איש, וכל העושה כפי טבעו אין לו משפט אשמה.

י"ב) חנה הטיחה דברים כלפי מעלה. פי' הנפש החיים (ב-יב) כלומר הגם שהיא עצמה היתה מרת נפש, אעפ"כ לא התפללה ע"ז כלל אלא הטיחה דברי תפלתה לפני ה' על הצער של מעלה הנעשה מחמת שהיא שרויה עתה בצער. (וכמו שמצינו במשנה בסנהדרין פרק ו' דבזמן שהאדם מצטער שכינה וכו' אומרת קלני מראשי וכו', דבזמן שאדם שרוי בצער למטה השכינה מצטערת למעלה.) וכן הוא הפי' אצל משה (לק' לב.).

וביאר בזה המכתב מאליהו (ד103-) ע"פ יסודו (ע"ש עמ' 99) דיש מזל עליון הקובע החלק של כל אחד בגילוי כבוד שמו ית' בעולם - ע"פ המצב והסדר של הדורות ומקומו של היחיד בתוכו, וזה שקבע שחנה תהיה עקרה, וחלקה בעולם היה לקבל באהבה את הצער הגדול של חוסר בנינים. וכמעט אין יכולת לשנות את המזל העליון - אפילו ע"י תפלה בדביקות הכי גדולה. אבל לפעמים חל מפנה במצב הגילויים של דור או של כמה דורות, ובשעה כזו יש אפשרות שיקבל אדם א' שפע גדול ממזל עליון שיסנה את מצבו מן הקצה אל הקצה, כי לפי התקופה הקודמת היה לו חלק מסויים ועבודה מסויימת בעולם, אבל לפי התקופה החדשה אפשר שיהיה לו חלק

ח) אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי. פי' הנצי"ב (משיב דבר ד-יז) דצ"ל דחנה מצאה עצמה מסוכנת, וכמו שאמרה רחל "ואם אין מתה אנכי" - שלא תוכל לסבול קנאה שהיא קשה כמות. ובספר ניצוצי אור כ' דאפשר דזוהי כוונת רש"י במ"ש "אתיחד אם אחרים" - עם אנשים הרבה, דשוב אין בזה איסור יחוד, אבל יכול הבעל לקנאות לה - ע' רמב"ם הל' סוטה א-ג.

ט) שחיטה בזר כשירה. כתב הצ"ח ב' פירושים: א) דעלי שפיר ידע ההלכה הידועה דשחיטה כשירה בזר, אבל היה סבור דילפינן מהקישא דסמיכה ושחיטה מה סמיכה בזרים אף שחיטה בזרים, וכיון שהקרבתן הזה היה קרבן נשים דלא שייך בזה האי הקישא - דנשים אין סומכות, סבר דאין בזה לימוד דזר כשר לשחוט בקרבן כזה. וא"ל שמואל דבאמת ילפינן מ"והקריבו" וזה שייך בכל קרבנות. ב) באמת עלי כבר ידע דשחיטה כשירה בזר, אבל אמר קראו כהן כי עדיף הכהן מישראל כי הם בקיאים בשחיטה. וכשראה שמואל שלא היה כהן מזומן בפניהם והוצרכו להדר אחר כהן - שיש בזה שיהוי מצוה, אמר דלמה לכם לאהדורי בתר כהן והא שחיטה כשירה בזר. ועלי ידע זה, ולא שאל לו מנא לך הא אלא להבחין חכמתו של שמואל.

י) ולא חכם ולא טיפש. כתב רבי חיים שמואלביץ (שי"מ תשל"א כ"ז) דר"ל לא חכם כשלמה שאמר "אני ארבה ולא אסור" שביקש חשבונות רבים, ולא טיפש, אלא ישר כמו שעשהו ה' בתחילת יצירתו.

י"א) א"ל שבקי לי דאענשיה וכו' אל הנער הזה התפללתי. פי' היערות דבש (א-טז בסוף) דמה שאמר שמואל דשחיטה בזר כשרה הוא קצת אפרושי מאסורא, כמ"ש הזהר דכהן אין

ביאורי אגדות - דף לא ע"ב

אחר. והנה חנה חיתה בסוף תקופת השופטים, ואז התקופה עמדה להסתיים כי ירדה אל שפל המדריגה. ואז חנה דיברה קשות בתפילתה - היינו שלא היתה יכולה לסבול את ההסתר, והתפללה רק על צער השכינה ותיקון הדור - שכל ענינו של הבן יהיה רק רוחניות הדור ותיקונו. ובזה דיבקה עצמה בתפלתה למקום קביעת המזל, בשאיפתה לתקן מה שהחסירו אחרים בחלקם. וכיון שסדרי הגילויים היו עומדים להתחלף, היא התפללה שתזכה בחלק זה העומד להתחדש.

י"ג) אליהו הטיח דברים כלפי מעלה וכו'. כתב המכתב מאלהו (ג'69-) דבתפלה יכול הצדיק לעלות להשגה עליונה מאד - שהכל מאת הקב"ה. דהיינו דבשעת החטא הקב"ה נותן לו באותו רגע ממש את הכח לעשותה, והאדם כביכול מכריח את הקב"ה - ע"י בחירתו - להוציא לפועל את רצונו. ועוד, ששיג שאף הבחירה עצמה השי"ת מהווה אותה ממש ברגע הבחירה, וממש כעושה את בחירתנו ע"י שפעו התמידי על האדם, ויכיר שחלקו של האדם הוא כה זעיר עד שכמעט אינו נבחן. וזו היא "הסיבות לבם אחורנית".